

Läpäisyn tehostamisohjelman työseminaari

7.-9.5.2014

Elise Virnes

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Rakennepoliittiset lähtökohdat

- Taustalla maailmantalouden ja euroalueen ongelmat, Suomen talouden rakennemuutos ja heikko kilpailukyky
- Korkea työttömyys sekä valtion ja kuntien alijäämät johtuvat pitkään jatkuneesta kasvuvajeesta
- Rakennepoliittisen ohjelman tehtävänä korjata rahoitusvaje ja turvata tulevat etuudet ja palvelut
- Nuorten työllisyyttä ja työuran alkua sekä työurien katkoksia koskevat toimenpiteet keskiössä
- Kuntasektorilla tehtävät ratkaisut heijastuvat merkittävästi OKM:n hallinnonalan kokonaisuuteen

Toimenpiteitä

- Muutetaan esiopetus velvoittavaksi
 - HE 2014, lainsäädäntö tulee voimaan 1.1.2015
- Toteutetaan nuorisotakuu
 - Toteutetaan joustavoittamalla ammatillisen koulutuksen opintopolkuja, tutkintojärjestelmää, rahoitus- ja säätelyjärjestelmää, opiskelijavalintoja sekä työpajatoimintaa kehittämällä
- Oppivelvollisuuden nostaminen
 - Kriittisen nivelvaiheen koulutuksen jatkuvuuden turvaamiseksi, keskeyttämisen vähentämiseksi ja nuorten työurien pidentämiseksi oppivelvollisuusikä nostetaan 17 vuoteen
 - Uudistus koskee koko ikäluokkaa ja valmistellaan siten, että sillä tavoitetaan erityisesti nuoret, jotka eivät pääse koulutukseen perusopetuksen jälkeen
 - Toteutetaan perustuslain reunaehtojen sisällä
 - HE 2014 ja lainsäädäntö tulee voimaan 1.1.2015

Toisen asteen koulutuksen rakenteellinen uudistus

- Hallituksen rakennepoliittisen ohjelman 29.11.2013 ja 25.3.2014 päätösten mukaisesti toteutetaan **toisen asteen koulutuksen rakenteellinen uudistaminen**
- Uudistuksessa tehostetaan koulutusjärjestelmän toimintaa ja vahvistetaan toisen asteen koulutuksen järjestäjien edellytyksiä vastata nykyistä joustavammin opiskelijoiden, työelämän, muun yhteiskunnan sekä alueiden muuttuviin tarpeisiin laadukkaalla tavalla
- Uudistuksessa koulutuksen järjestäjäverkko tiivistyy olennaisesti
- Tavoitteena on vahvoin toisen asteen koulutuksen järjestäjiin perustuva koulutuksen järjestäjäverkko
- Järjestäjäverkkoa koskeva uudistus tulee voimaan 1.1.2017

Keskeiset asiaan liittyvät valmistelut

- Ammatillista perus- ja lisäkoulutusta koskeva säätely- ja rahoitusjärjestelmän uudistaminen, HE syksyllä 2014 ja uusia säännöksiä sovelletaan vuoden 2017 rahoitukseen
- Lukiokoulutuksen rahoitus uudistetaan siten, että rahoitus turvaa ikäluokkien pienentyessä lukiokoulutuksen alueellisen saavutettavuuden, tukee lukioverkon kehittämistä ja koulutuksen tuloksellisuutta sekä kannustaa koulutuksen läpäisyyn. HE annetaan vuonna 2014 ja uusia säännöksiä sovelletaan vuoden 2017 rahoitukseen
- Vapaan sivistystyön rakenne- ja rahoitusuudistuksen tavoitteena luoda laadun ja vaikuttavuuden varmistamiseksi riittävän suuret vapaan sivistystyön oppilaitokset, työryhmän määräaika 15.12.2014

Kehyspäättös 2015-2018

- Toisen asteen koulutuksen rahoitusjärjestelmän ja järjestäjäverkon uudistuksella yhteensä 260 milj. euron julkisen rahoituksen vähennys
 - rahoituksen keskeiseksi määräytymisperusteeksi suoritettujen tutkintojen ja tutkintojen osien määrä. Valtionrahoituksen kokonaismäärä muutetaan talousarvioon perustuvaksi
 - Toisen asteen koulutuksen järjestämisluvat uudistetaan 2017 lukien
 - Lukiokoulutuksen erityisen tehtävän toteuttamiseen suunnattu valtion lisärahoitus puolitetaan 2015 lukien
 - **Lukion ja ammatillisen koulutuksen tutkintotavoitteisen koulutuksen opiskelijasta koulutuksen järjestäjälle myönnettävä valtionosuusrahoitus rajataan enintään kolmeen vuoteen**
 - Valtion rahoitus lopetetaan ammatillisen lisäkoulutuksen tutkintoon tai sen osaan johtamattomaan koulutukseen
 - Lakkautetaan työelämän kehittämis- ja palvelutehtävän valtion rahoitus

VALMA ja TELMA aikataulusuunnitelma

- valmistelu ja lausuntokierros esityksestä keväällä 2014, syksyllä 2014 annetaan HE eduskunnalle
- lain vahvistusprosessi viimeistään vuoden 2014 lopussa
- uudet lait voimaan 1.8.2015
- koulutuksen **järjestämislupien** haku OKM:stä syksyllä 2014, päätökset niistä voidaan tehdä, kun laki on vahvistettu (vuoden alussa 2015)
- Opetushallitus asettanut **opetussuunnitelmaprojektin** vuoden 2014 alussa > koulutuksen perusteiden rakenne noudattaa tutkintojen perusteiden vastaavaa: a) valmistavan koulutuksen perusteet ja b) muut määräykset (jotka koskevat Valmaa)
- VALMA keväällä 2015 yhteisessä haussa

Ajankohtaista koulutustakuusta

- Ammatillisen peruskoulutuksen uudistetut opiskelijaksi ottamisen perusteet otettiin käyttöön syksyn 2013 yhteishaussa yhdessä uudistettujen sähköisten hakupalvelujen kanssa. Opiskelijavalinnan uudistuksilla perusopetuksen päättäneet sekä vailla toisen asteen tutkintoa ja koulutuspaikkaa olevat voidaan valita ensin toisen asteen opiskelijavalinnoissa. Jo tutkinnon suorittaneet voivat hakea suoraan oppilaitoksiin.
- Keväällä 2014 yhteishaussa 84 000 hakijaa, joka on 15 000 vähemmän kuin viime vuonna. Syksyllä 2014 alkavassa koulutuksessa on tarjolla kaikkiaan n. 87 000 opiskelijapaikkaa.

Ajankohtaista koulutustakuusta

- Opiskelijapaikoista 48 000 paikkaa on ammatillisessa koulutuksessa.
- Peruskoulupohjaiseen ammatilliseen koulutukseen haki 43 900 nuorta.
- Lukion käyneille ammatillisen koulutuksen opiskelijapaikoista on varattu 6700 paikkaa. Lukion käyneitä hakijoita ammatilliseen koulutukseen on 7900 (viime keväänä 11 000).
- Lukiopaikkoja on tarjolla koko maassa 38 800 ja lukioon pyrkii 32 650 nuorta.
- Yhteisvalintatulosten ja opiskelupaikan vastaanottamisen jälkeen oppilaitokset voivat järjestää vapaiksi jääneille paikoille omia lisähakujaan. Lisähakujen tarjonta löytyy [Opintopolku.fi](https://opintopolku.fi) - palvelussa

Nuorisotakuun jatkotoimia

- **vahvistetaan nuorten henkilökohtaista ohjausta ja tukea**
 - panostetaan henkilökohtaisen kontaktin ja matalan kynnyksen palveluihin
→ alkavalla ESR-kaudella poikkihallinnollinen, nuorisotakuuta tukeva kokonaisuus (ns. Ohjaamo-malli valmistelussa)
- **kehitetään tavoitteellisia palvelukokonaisuuksia ja palveluohjausta**
 - madalletaan hallinnonalojen, kuntien ja muiden toimijoiden välisiä raja-aitoja
 - yksittäisten erillisten palvelujen tilalle moniammatillinen työtapa ja nuorelle palvelukokonaisuus
- **parannetaan toimijoiden välistä tiedonkulkua**
 - yhteensopivat tietojärjestelmät, sähköinen tietojen yhteiskäyttö
 - tietojen siirto ja vaihto saatava vähintään niin tiiviiksi kuin nykyinen tietosuojasallii

Nuorisotakuun jatkotoimia

- **kehitetään tuettua oppisopimuskoulutusta ja ”opinnollistetaan” työpajat**
 - nuorisotakuun kohderyhmän koulutuspalveluihin lisää joustavuutta ja tukea polkuihin
- **tehostetaan nuorille suunnattuja sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluita**
 - kaikkein vaikeimmassa tilanteessa olevia nuoria tavoitetaan ja tuetaan tehostamalla nuorille kohdennettuja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kuntoutuksen palveluja
 - Kelan ammatillisen kuntoutuksen pääsyn kriteerien lievennys v. 2014 alusta lukien
- **hyvät käytännöt eteenpäin**
- uudet avainindikaattorit tukemaan nuorisotakuun toteutusta
- tutkimuksessa luodut indikaattorit liitetään osaksi Nuorisoasiain neuvottelukunnan ylläpitämää www.tietoanuorista.fi -sivustoa

(Yhdessä tekeminen tuottaa tuloksia. Nuorisotakuun tutkimuksellisen tuen loppuraportti. Kuntoutussäätiö ja Diakonia-ammattikorkeakoulun Sosiaali- ja terveystalouden tutkimuskeskus)

Ammatillisen koulutuksen läpäisyn tehostamisohjelman viimeinen vuosi?

- mahdollisuudet?
- millä tiedoilla ja taidoilla eteenpäin?
- mitä kohti?
- missä tehostamisohjelma näkyy - mitä meistä jää jäljelle?